

Існування взаємозв'язку між поняттями «затрати» і «витрати» схематично представлено на *рис. 1*.

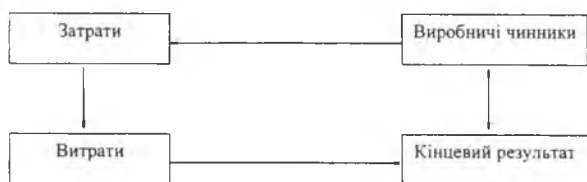

Рис. 1. Взаємозв'язок між поняттями «затрати» і «витрати»

З метою уникнення непорозумінь при перекладі російськомовної та англомовної літератури у застосуванні термінів «витрати», «затрати», вважаємо за доцільне дотримуватись такого варіанту:

– в управлінському обліку – затрати, що відповідають англійському терміну «*expenditures*» і російському «затраты»;

– у фінансовому обліку – витрати, що відповідають англійському терміну «*expenses*» і російському – «издержки, расходы»;

Щодо понять витрати виробництва і затрати на виробництво, то вважаємо, що економічний зміст цих понять, по суті, однаковий. Характер виробництва продукції не змінює суті й основ економічних відносин, оскільки продукція виготовляється як безпосередній суспільний продукт. Відповідно, затрати виробництва виступають перш за все як безпосередні суспільні витрати, що відшкодовуються із суспільного продукту. І в першому, і в другому випадках субстанція одна і та ж – втілена в продукті праці, що складається з перенесеної і заново створеної власності.

Отже, під затратами виробництва слід розглядати як узагальнений показник, на відміну від собівартості, що характеризує конкретний об'єкт. При цьому поняття затрати виробництва вживають, як правило,

стосовно затрат за їх призначенням, що рівнозначно поняттю собівартості готової продукції і незавершеного виробництва в розрізі калькуляційних статей. Таким чином, для цілей бухгалтерського обліку затрати необхідно розуміти як вартісне вираження усіх спожитих ресурсів, які необхідні для виробництва продукції (робіт, послуг).

IV. Висновки. Науковою новизною статті є визначення теорії щодо сутності та економічного змісту «затрат». Це сприятиме правильному застосуванню зазначеного поняття в бухгалтерській термінології.

1. Мочерний С.В. Основи економічної теорії. – К.: Видавничий центр «Академія», 1997. – 464 с.

2. Мочерний С.В. Економічна теорія : Посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 592 с.

3. Камаев В.Д. и др. Ученик по основам экономической теории. – М.: «Владос», 1994. – 384 с.

4. Самоельсон П. Економіка: Підручник. – Львів: Світ, 1993. – 496 с.

5. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1/ Редкол.: ...С.В.Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – С. 2002.

6. Шуметтер И. Теорія економічного розвитку: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1982. – 450 с.

7. Каверина О.Д. Управленческий учет: Системы, методы, процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 352 с.

8. Назарбасва Римма. Затрати чи витрати: чи є різниця?/Бухгалтерія. – № 23(594). – 7 червня 2004 року. – С. 56-

9. Вуд Ф. Бухгалтерский учет для предпринимателей. Часть 1.: Пер.с англ. – М.: Аскери, 1992. – 250 с.

10. Нападівська Л.В. Управлінський облік: Підруч. Для студ.вищ.навч.закл. – К.Книга, 2004. – 544 с.

11. Сопко Василь, Гуцайлок Зіновій, Ширба Маркіян, Белько Микола. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Астон, 2005. – 496 с.

The article shows the economic essence of the term «Spending». The alternative use of terms «spendings» and «costs» in the accounting system is proposed. Also, the connection between the terms is discussed.

Кондур О.С., Фучинська Н.Я.

АЛГОРИТМИ І ТЕХНОЛОГІЇ КОМП'ЮТЕНОЇ ОБРОБКИ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА БАЗІ СУБД MS ACCESS

У статті розглянуто питання застосування СУБД MS Access як альтернативного рішення при виборі програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємства, які по тій

чи іншій причині не використовують програмне забезпечення спеціального призначення.

Ключові слова: інформаційні технології, програмне забезпечення, комп'ютерні систе-

ми бухгалтерського обліку, системи управління базами даних, інформаційні таблиці, звіти, форми, звіти.

I. Вступ. Ринкові умови господарювання в Україні здійснюють значний вплив на діяльність всіх підприємств, починаючи з малих виробничих підприємств і завершуючи крупними міжнародними корпораціями. Система сучасного обліку та його методологічні засади не можуть далі будуватись на попередніх технологіях і формах використання інформації, що перетворюються в обмежуючий чинник. Одне з найважливіших завдань за таких умов – це вдосконалення системи бухгалтерського обліку, основним напрямком якого є його комплексна автоматизація із застосуванням різних засобів обчислювальної техніки, новітніх інформаційних технологій та комп'ютерних систем обліку.

Ефективність управління підприємством все більшою мірою залежить від інформаційного забезпечення, своєчасності та повноти інформації. Використання комп'ютерних систем бухгалтерського обліку – це вдале поєднання професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, які дозволяють отримати необхідну для управління і оперативного контролю інформацію [1].

Застосування комп'ютерної техніки вносить певні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку, змінюючи не тільки форму обліку, але й зміст. Ці зміни зумовлені тим, що змінюються способи обробки інформації, при яких забезпечується різна швидкість надання звітної інформації. При комп'ютеризації технічні засоби стають основним засобом ведення обліку: суттєві зміни відбуваються в процесі збирання, накопичення, обробки та передачі інформації.

Вибір напрямку автоматизації бухгалтерської служби підприємства містить у собі попередній вибір програмних засобів. Щоб не загубитись на ринку програмного забезпечення комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, який динамічно змінюється, необхідно чітко розуміти місце тієї чи іншої системи в загальній сукупності облікових програмних продуктів.

Групування засобів автоматизації облікових завдань підприємства дозволяє порівняти їх функціональні можливості. Облікові системи представлені на ринку програмного забезпечення кількома групами:

- програми для ведення домашньої бухгалтерії, які використовуються для обліку власних доходів і витрат, планування сімейного бюджету;
- міні-бухгалтерії, які використовуються в бухгалтеріях невеликих підприємств, реалізують функції ведення синтетичного і сумового аналітичного обліку, введення господарських операцій та їх обробки;
- міді-бухгалтерії, орієнтовані на бухгалтерії малих та середніх підприємств;
- автоматизовані робочі місця, які охоплюють окремі ділянки бухгалтерії;
- функціонально повні управлінські системи організаційного управління з елементами бухгалтерського обліку, планування, діловодства, а також модулями прийняття рішень;
- фінансово-аналітичні системи, за допомогою яких комп'ютеризують задачі зовнішнього і внутрішнього аудиту.

Спеціалізоване програмне забезпечення, представлене провідними фірмами-розробниками, пов'язане з додатковими фінансовими витратами на придбання і технічне супроводження програми та підготовку спеціалістів-користувачів.

Питання формування комп'ютерних систем бухгалтерського обліку знайшло широке відображення в дослідженнях таких вчених, як Ф.Ф.Бутенець, С.В.Івахненко, Т.В.Давидюк, М.С.Пушкар та інші. Проте питанню самостійного створення КСБО суб'єктами малого підприємництва з використанням програмного забезпечення загального призначення не приділялось достатньої уваги.

II. Постановка завдання. Якщо на підприємстві виникає ситуація недоцільності або неможливості використання спеціалізованих програмних продуктів, то можна взяти орієнтир на самостійне створення невеликих комп'ютерних систем обліку необхідних ділянок діяльності підприємства з використанням прикладних програм загального призначення (наприклад, пакету MS Office). В зв'язку з цим актуальною є розробка алгоритмів та технологій автоматизації бухгалтерського обліку на базі MS Access.

Пропонуємо побудову і реалізацію алгоритму обліку розрахунків із підзвітними особами засобами MS Access.

III. Результати. Системи управління базами даних (СУБД) є універсальними продуктами, призначеними для створення та супроводження баз даних на зовнішніх носіях інформації, а також забезпечення доступу до даних та їх обробки.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій розрізняють три основні типи СУБД:

- універсального призначення;
- спеціального призначення;
- розроблені для конкретного замовника.

Спеціалізовані та замовлені СУБД вимагають значних коштів користувача, потребують додаткового часу для налагодження та підготовки до роботи.

Універсальна СУБД MS Access – дешева, достатньо надійна та безпосередньо готова до роботи програма. Вона орієнтована на реляційні бази даних, має розвинені візуальні засоби автоматизованого створення таблиць, форм, запитів, звітів, а також широкі можливості оброблення даних у багатокористувальницькому режимі.

В MS Access передбачено застосування паролів і присвоювання різних прав доступу, що підвищує надійність зберігання облікової інформації.

Таким чином, можна стверджувати, що MS Access – ідеальне середовище для створення комп'ютерних інформаційних систем бухгалтерського обліку. Це обумовлює вибір цієї програми для автоматизації облікових завдань на підприємствах малого бізнесу.

Кожна ділянка обліку в середовищі MS Access будується як окремий модуль комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, який має інформаційні зв'язки із іншими модулями.

У даній статті розглянуто алгоритм обліку розрахунків із підзвітними особами як підзадачі до задачі обліку фінансово-розрахункових операцій.

Розробка комп'ютерного модуля обліку розрахунків із підзвітними особами призначена забезпечити отримання автоматизованим чином точних відомостей про розрахунки із підзвітними особами, оперативний контроль за видачею

із каси готівки працівникам підприємства під звіт на господарські потреби і службові відрядження.

Метою комп'ютеризації процедур розв'язку задачі є вдосконалення обліку розрахункових операцій із підзвітними особами, на основі автоматизації функцій, які виконує бухгалтер, оперативне формування інформації про дебіторську заборгованість підзвітних осіб та її погашення.

Техніко-економічне обґрунтування необхідності автоматизації розв'язку задачі полягає в тому, що документально підтвержені витрати підзвітних осіб, пов'язані з виробничою діяльністю, відносяться на собівартість продукції, тобто включаються в суму фактичних витрат. Такі точні дані необхідні керівництву для інформаційної підтримки рішень в управлінні витратами з метою раціонального використання ресурсів, підвищення організаційно-технічного рівня виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції на ринку.

Економічна ефективність розв'язання задачі очікується за рахунок підвищення якості обліку і контролю за витрачанням коштів на господарські витрати і службові відрядження, формування різнобічної результатної інформації, збільшення її достовірності й точності.

Задача обліку операції з підзвітними особами розв'язується щодня при поступленні первинних документів. Формування звітів про розрахунки із підзвітними особами здійснюється щомісячно, запити проводяться за вимогою бухгалтера.

Довідкова інформація
Таблиця: Підзвітні особи
Фактична (облікова) інформація
Таблиця: Файл коштів, які видано підзвітній особі із каси
Таблиця: Файл коштів, які внесені підзвітною особою в касу
Таблиця: Залишок на початок місяця за рах 372
Запит: Розрахунок із підзвітними особами
Форма: видатковий касовий ордер
Форма: прибутковий касовий ордер
Файли з результатними даними
Звіт про розрахунки із підзвітною особою

Рис. 1. Склад і зміст інформаційної бази даних

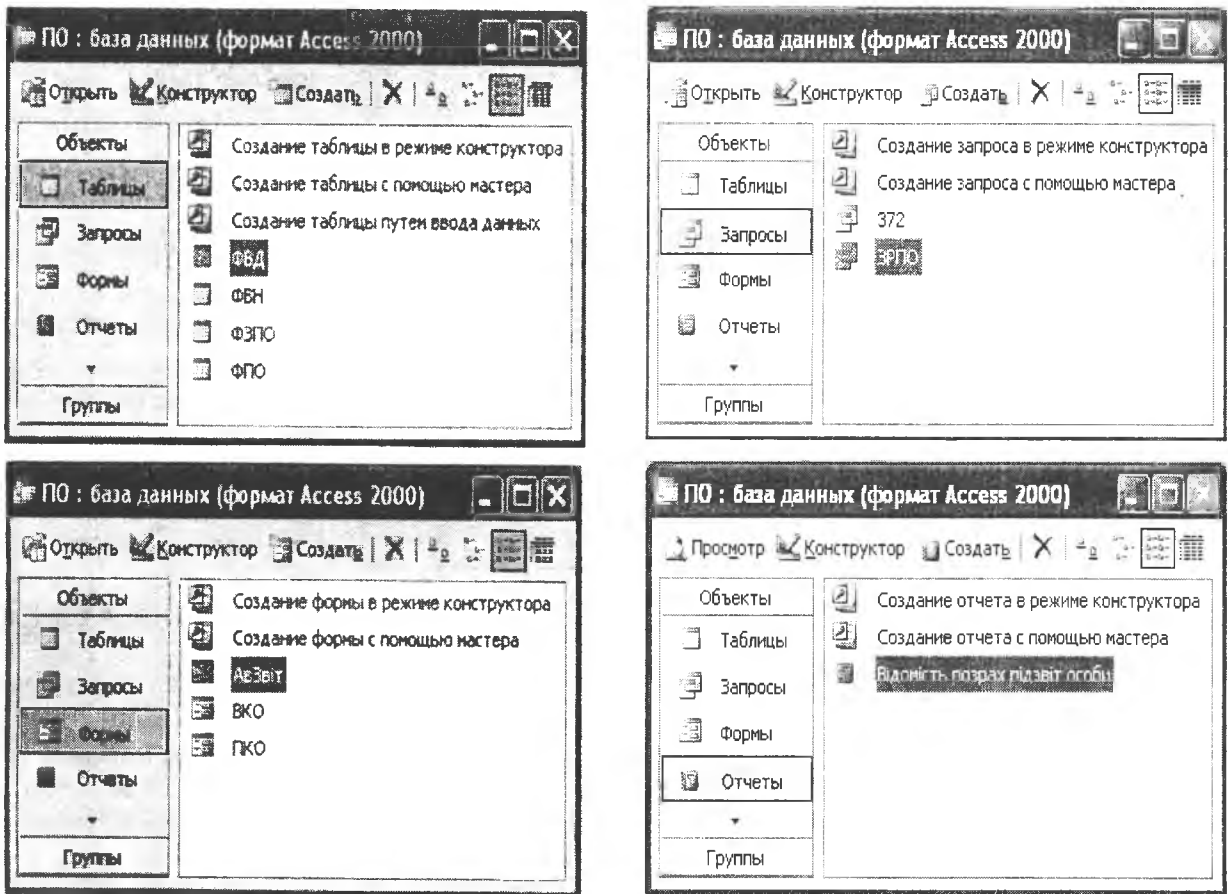

Рис.2. Экранний вигляд об'єктів бази даних

Алгоритм побудови комп'ютерного модуля обліку розрахунків із підзвітними особами включає наступні етапи.

1. Побудова таблиць – об'єктів СУБД, які містять основний об'єм інформації.

Таблиця ФВД призначена для обліку коштів, виданих підзвітній особі –формується на основі видаткових касових ордерів.

Таблиця ФВН призначена для збереження даних про суми готівки, повернені підзвітними особами (поле Сума 2 – дані Прибуткового касового ордера) і суми, витрачені підзвітною особою (поле Сума 1 – згідно Авансового звіту). Таблиця в режимі Конструктора зображена на рис. 3.

2. Встановлення міжтабличних зв'язків.

Алгоритм формування міжтабличних зв'язків включає декілька етапів: встановлення ключових полів, виклик та інтерактивний режим роботи із «Схемою даних», забезпечення цілісності бази даних між таблицями, задання параметрів зв'язування таблиць (тип зв'язку – один до одного або один до багатьох, необхідність каскадного вилучення та оновлення бази даних та ін.) (Рис. 4).

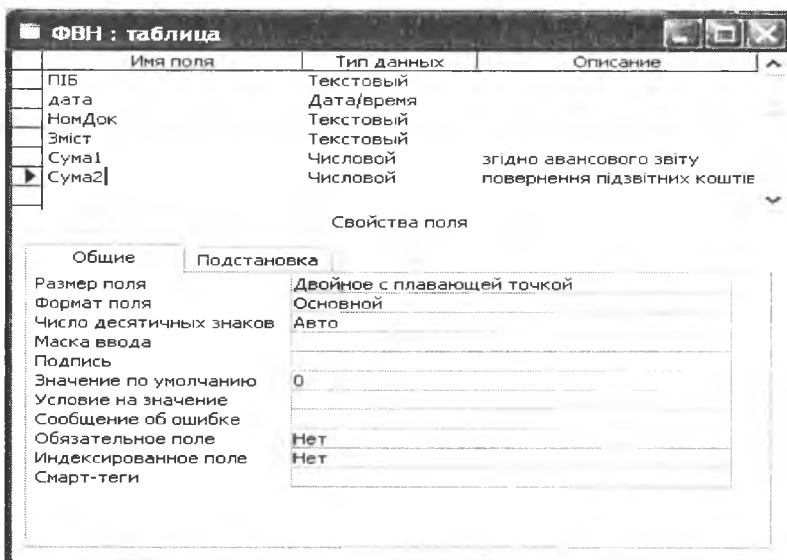

Рис. 3. Таблица в режиме Конструктора

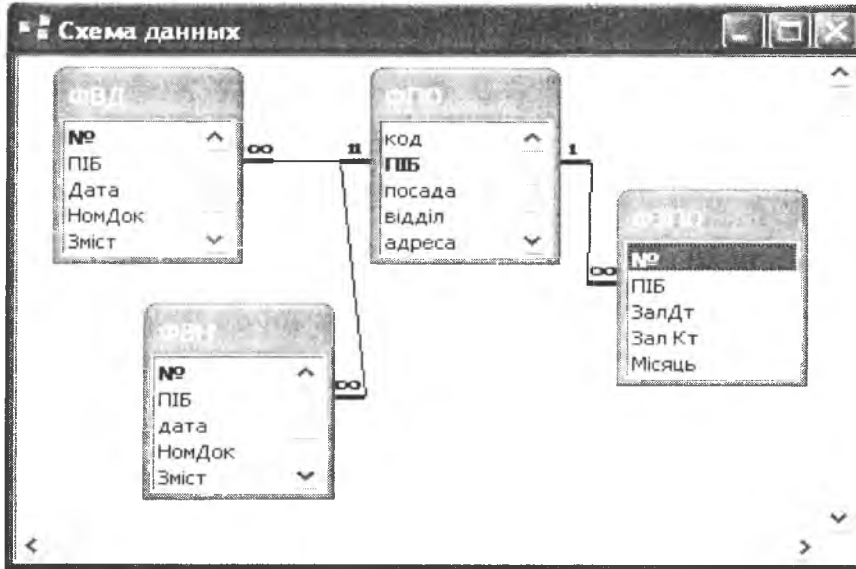

Рис. 4. Схема даних

3. Побудова запитів у вигляді сформованих вимог на відбір, додавання, вилучення, оновлення необхідної інформації.

Запит 372 призначений для об'єднання даних із таблиць ФВД і ФВН з метою подальшого обчислення розрахунків із підзвітними особами. Це запит на вибірку, який побудований на основі двох пов'язаних таблиць по полю ПІБ. Це відображено в схемі даних. Бланк запиту містить поля Сума, Сума1 і Сума2 – дані про розрахунки із підзвітними особами.

Запит ЗРПО призначений для проведення обчислення залишків із підзвітними особами на кінець місяця. Цей запит побудовано на основі запиту 372 і таблиці ФЗПО. Він містить розрахункові поля КінЗал-Дт і КінЗал-Кт.

Запит в режимі Конструктора зображено на рис. 5.

Для створення розрахункового поля використовується вбудований засіб – Побудуваль виражений. Обчислення кредитового залишку

проводиться за допомогою функції управління ІІФ (Рис. 6).

4. Побудова форм – об'єктів для організації діалогу користувача з інформаційною системою, введення, перегляду та редагування інформації бази даних.

5. Побудова звітів – вихідних документів певного зразка.

На основі запиту ЗРПО будується звіт – «Відомість розрахунку із підзвітними особами» (Рис. 7).

IV. Висновки. Якщо обсяг бухгалтерських робіт невеликий, або підприємство не має до-

Поле:	ПІБ	ЗалДт	Зал Кт	Сума	Сума:	Сума2	Місяць	КінЗал-Дт: ІІф((За	КінЗал-Кт: ІІф((За
Имя таблицы:	372	ФЗПО	ФЗПО	372	372	372	ФЗПО		
Сортировка:									
Вывод на экран:	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Условие отбора:	[вкажіть місяць]								
или:									

Рис. 5. Запит в режимі Конструктора

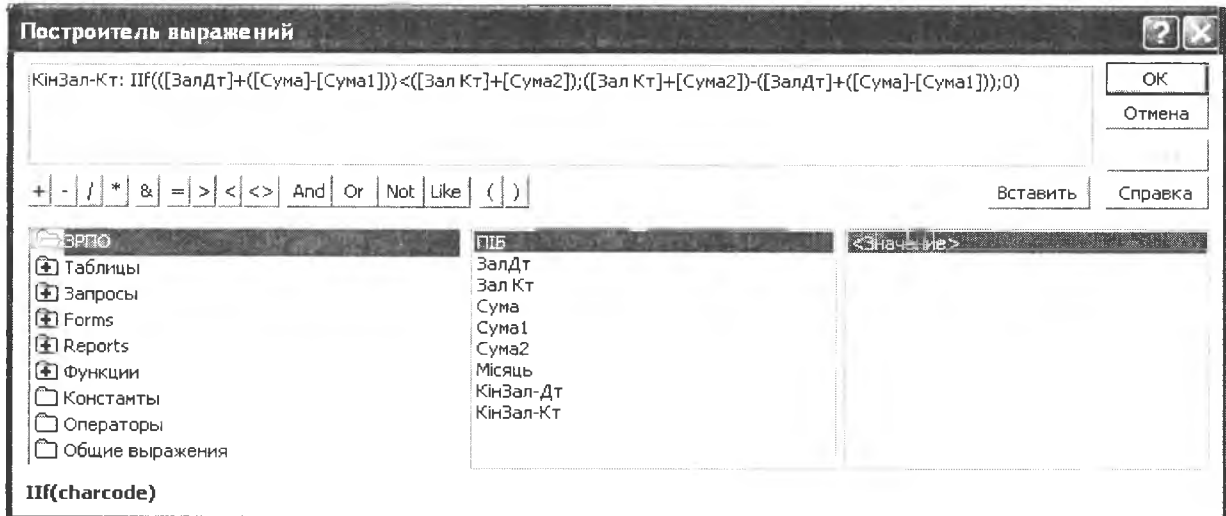

Рис. 6. Побудова формули обчислення кредитового залишку

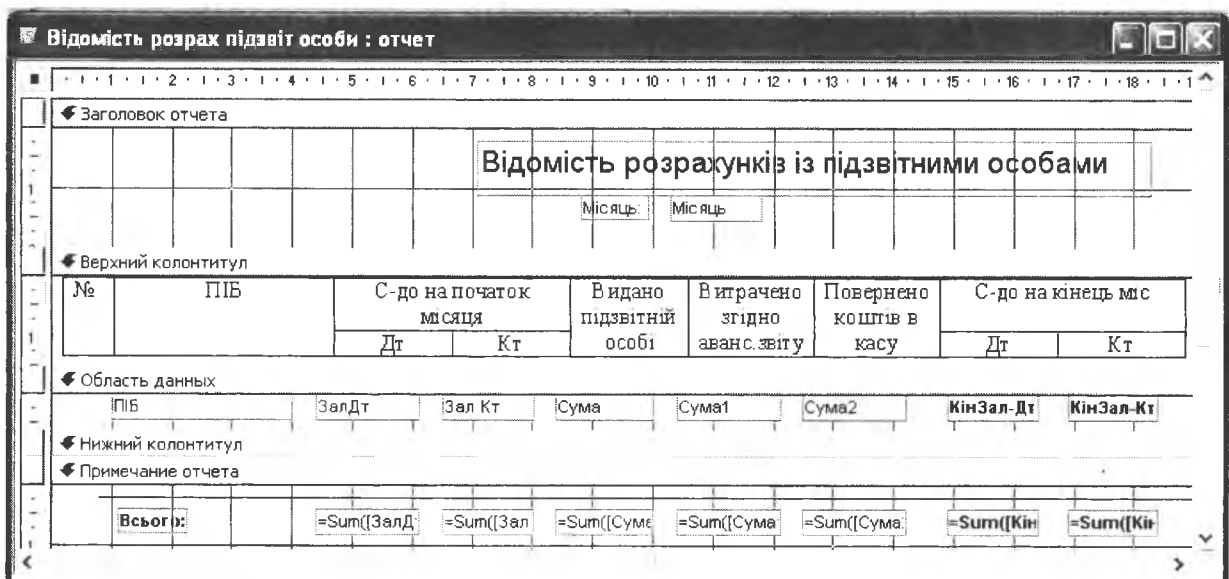

Рис. 7. Звіт в режимі Конструктора

статньо фінансових ресурсів, то комп'ютерні інформаційні технології обліку можна реалізувати з використанням типового програмного забезпечення – системи управління базами даних MS Access, яка входить до складу пакету офісних програм MS Office.

Головним призначенням бухгалтерської програми є полегшення рутинної роботи бухгалтера зі складання різних відомостей, журналів та звітів. За умови правильного рознесення сум первинних документів по синтетичних рахунках, точного зазначення аналітичних об'єктів зведені дані розраховуються комп'ютером автоматично. До того ж, вкрай низькою є ймовірність припущення арифметичних помилок.

Інформаційні технології, які забезпечують комп'ютеризацію обліку розрахунків із підзвітними особами на базі MS Access представлені у таблиці.

Впровадження автоматизованого обліку розрахунків із підзвітними особами на базі MS Access забезпечує виконання таких функцій:

- *обчислювальну* – для своєчасного та якісного ведення обліку касових операцій, розрахунків із підзвітними особами;
- *запам'ятовуючу* – для забезпечення неперервного накопичення, систематизації і зберігання облікової інформації;
- *інформуючу* – для реалізації швидкого доступу, пошуку і видачі бухгалтеру необхідної інформації;

Програмний засіб (ділянка обліку)	Технологія обліку	Документ обліку
Access (облік розрахунків із підзвітними особами)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Побудова таблиць і форм ➤ Встановлення міжтабличних зв'язків ➤ Формування запитів, вибір даних в інтервалі визначених дат ➤ Побудова формул розрахунку оборотів та сальдо за Дт і Кт рахунками ➤ Обчислення підсумків ➤ Побудова звітів з групуванням і без групування даних 	Касові ордери, авансовий звіт, відомість розрахунку із підзвітними особами

• *документуючу* – для забезпечення формування всіх вихідних документів обліку і звітів;

• *контролюючу* – для відслідковування стану розрахунків із підзвітними особами і виявлення заборгованості.

1. Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В. і ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.

2. Пономаренко В.С. Інформаційні системи і технології в економіці. – К.: Академія, 2002. – 544 с.

3. Пантелєєв В. Облік операцій з підзвітними особами // Дебет – Кредит. – 2001. – № 1. – С. 33–39. – № 8–9. – С. 71–79. – № 19. – С. 39–44. – № 21. – С. 41–46. – № 28. – С. 27–31.

The question of using of SYBD MS Access is described in the article as alternative decision of choise of some product for automation of accounting report for persons of small enterprise who doesn't use program ensuring of special assignment.

Василюк М.М., Заграй Ю.Я.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ШАХРАЙСТВА В СУЧАСНІЙ ПРАКТИЦІ ВІТЧИЗНЯНОГО АУДИТУ

В статті розглядаються проблеми практичного аудиту, особливо щодо застосування Міжнародних нормативів аудиту (МНА). При цьому увага практикуючих аудиторів акцентується на інтерпретації виявлених відхилень, які мають ознаки шахрайства. Головні питання – визначення шахрайства, його ознак, інтерпретація незвичних подій чи відхилень, висновки та дії практикуючого аудитора у кожній конкретній ситуації.

Ключові слова: трикутник шахрайства, аудиторський ризик, міжнародний норматив аудиту, обман та помилка, система бухгалтерського обліку і аудиту.

І. Вступ. Для нормального функціонування будь-якої ланки ринкової економіки вкрай

необхідно, щоб учасники, приймаючи рішення, мали достовірну і повну інформацію про майно, фінансовий стан, а також про процеси формування їх як на своєму підприємстві, так і у партнерів за попередніми даними. Таку інформацію забезпечує система бухгалтерського обліку і аудиту. Якість аудиту, яка матеріалізується в аудиторському звіті та висновку, є певною запорукою подальшого успіху підприємства.

II. Постановка завдання. Не розглядаючи проблему аудиторського ризику у цій статті, розкриємо помилки аудитора у такій делікатній справі, як виявлення під час перевірки клієнта відхилень, які наближаються або мають ознаки шахрайства. Чому саме шахрайство? Хоча сам термін потребує спе-